

موضوع	: طبیبان، حسین، ۱۲۲۴ -
عنوان و پدیدآور	: مناظره دو عالم اهل سنت اسکافی و جاحظ پیرامون برتری علی علیه السلام/نگارنده حسین طبیبان.
مشخصات نشر	: قم - نشر اخلاق ۱۳۸۵
مشخصات ظاهری	: ۱۵۶ص.
شابک	: ۹۶۴-۸۶۱۶-۰۰-۰۰
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: اسکافی، محمد بن عبدالله، ۲۴۰ ق. - مناظره‌ها.
موضوع	: جاحظ، عمرو بن بحر، ۲۵۵-۱۵۰ ق. - مناظره‌ها.
موضوع	: علویان/نایب طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. - اثبات خلافت.
موضوع	: اهل سنت -- دفاعیه‌ها و ردیه‌ها.
رداد بندي، کنگره	: ۱۲۸۵ م ۹۸/۵۷۲ BP۲۲۲۲
رداد بندي، دهلی	: ۲۹۷/۲۵۲
شماره کتابخانه ملی	: ۱۵۰۵۰۰۷۹ م

نشر اخلاق

مناظره دو عالم اهل سنت

حسین طبیبان

چاپ: اول بهار ۱۳۸۶ تیراز: ۳۰۰۰ جلد

چاپخانه: حافظ رقی ۱۶۰ صفحه

شابک: ۹۶۴ - ۸۶۱۶ - ۰۰ - ۰۰ ISBN: 964 - 8616 - 00 - 0

مرکز بخش:

قم، خیابان ارم، پاساژ قدس، پلاک ۱۰۸ - تلفن: ۷۷۳۳۶۳۵ - ۷۲۳۱۹۲۷ - ۰۹۱۲۱۵۲۳۳۹۶
تهران، ناصر خسرو، کوچه حاج نایب، انتشارات دهقان - تلفن: ۳۳۹۳۳۱۷۳

همه حقوق این کتاب محفوظ و مخصوص ناشر است.

قیمت: ۱۲۰۰ تومان

فهرست مندرجات

۱۱	 مقدمه
۱۵	 جاحظ: - ابوبکر اول مسلمان است
۱۸	 چرا علی علیه السلام نباشد؟
۱۹	 اسکافی: - تقلید کورکورانه ممنوع
۲۰	 کوشش بی فایده
۲۱	 عملکرد معاویه و بنی مروان
۲۲	 لعن علی علیه السلام بر منابر
۲۳	 بهترین مردم
۲۴	 ما در نماز جمعه نیستیم
۲۵	 ای دشمن خدا! دروغ گفتی
۲۶	 دشنام به علی علیه السلام دشنام به پیامبر صلی الله علیه و آله است
۲۶	 بدعت به جای سنت
۲۸	 فراعنه بنی امیه چه کردند!
۲۹	 اگر ابوبکر اول مسلمان بود...
۳۰	 روایاتی که می گوید علی علیه السلام اول مسلمان است
۳۱	 حدیث ابن مسعود
۳۲	 حدیث عقیف کندی
۳۳	 عیادت از فاطمه علیها السلام

- ۳۴ - از دواج فاطمه علیها السلام به امر خدا بود.
- ۳۵ - بر شما باد به شیخ علی بن ابیطالب
- ۳۶ - اول کسی که نماز خواند.
- ۳۷ - حدیثی از عمر بن الخطاب از نبی اکرم صلی الله علیه و آله
- ۳۹ - حسن بصری چه می گوید.
- ۴۰ - شعری از ابوسفیان
- ۴۱ - آیا به طفل، مسلمان می گویند.
- ۴۲ - دعوت به اسلام معنای آن تکلیف است.
- ۴۴ - اختلاف در سن علی علیه السلام هنگام قبول اسلام.
- ۴۶ - حدّ وسط گیری غلط است.
- ۴۸ - جاحظ: - علی انسان فوق العاده ای نبود.
- ۴۸ - شرایط مسلمان شدن در علی موجود نبود.
- ۵۰ - اسکافی: - اسلام علی علیه السلام اسلام عالم عارف بود.
- ۵۲ - چرا علی علیه السلام به شرک میل نکرد.
- ۵۴ - چرا کسی به ایمان علی علیه السلام اعتراض نداشت.
- ۵۵ - فرق بین چوب و ترازو!
- ۵۶ - ابن عمر و بیعت خفّت بار او با حجاج
- ۵۸ - معاذ، عمر را از سنگسار کردن حامله باز می دارد.
- ۵۹ - جاحظ: - علی علیه السلام خود ادعای سبقت در اسلام نداشت.
- ۶۰ - اسکافی: - ادعای جاحظ دروغی بیش نیست.
- ۶۱ - علی علیه السلام و دعوت از فرزندان عبدالمطلب (خبر دار).
- ۶۲ - علی علیه السلام هرگز با کودکان دیده نشد.
- ۶۳ - حدیث حرکت درخت.
- ۶۴ - لطف الهی علی علیه السلام را از سایر اقوام جدا کرد.
- ۶۵ - انصاف بدهید.

- جاحظ: - اسلام ابی بکر و... برتر است ۶۶
- اسکافی: - گفتار جاحظ در مقابل دلائل آسمانی ۶۷
- معنای ۷ سال قبل از همه نماز خواندن ۶۸
- مبعث روز دوشنبه و اسلام علی علیه السلام روز سه شنبه بود ۷۰
- جاحظ می گوید که ابوبکر جهاندیده بود ۷۰
- مقام هارونی و شباهت به ابراهیم علیه السلام ۷۲
- کمک بنی هاشم و عناد جاحظ ۷۴
- چرا ابوطالب جعفر را کمک نکرد ۷۶
- جاحظ: - ابوبکر با اسلامش تنها و فقیر شد ۷۶
- اسکافی: - ثروت و شهرت ابوبکر به ضرر اوست ۷۷
- مقایسه ای بین دو مصاحبت ۷۸
- جاحظ: - ابوبکر در مکه شکنجه می شد و علی در آسایش بود ۷۹
- اسکافی: - دین و عقل جاحظ راهنمای او نیست ۸۰
- * - سه سال در شعب و زحمات علی علیه السلام ۸۱
- داستان حصار از زبان خود آن حضرت ۸۲
- آنانکه در مکه شکنجه شدند ۸۳
- جاحظ: - برای ابوبکر مقامی است که احدی به آن نمی رسد ۸۵
- اسکافی: - باطل به ابوعثمان خیانت کرد ۸۵
- حال علی علیه السلام در شعب و مقایسه آن با حال ابوبکر ۸۶
- معنای «عاقبت برای متقین است» ۸۷
- جاحظ: - بین محنت مکه و مدینه فرق است ۸۸
- اسکافی: - با پیامبر بودن اختصاص به ابی بکر نداشت ۸۹
- خوابیدن در رختخواب پیامبر صلی الله علیه و آله ۹۰
- بذل جان بالاترین جود است ۹۱
- صور مختلف فضیلت فراش ۹۲

- ۹۳ اطاعت بی چون و چرا.
- ۹۴ فداکاری در خندق و احد.
- ۹۵ جاحظ: - خوابیدن در رختخواب در قرآن نیست به خلاف مصاحبت در غار
- ۹۶ اسکافی: - تواتر حدیث فرارش
- ۹۶ اسم ابوبکر نیز در قرآن نیامده و ذکر آیات فرارش
- ۹۸ جاحظ: پیامبر به علی گفت که مکروهی به تو نمی رسد
- ۹۸ اسکافی: - دروغی آشکار از ابوبکر اصم و جاحظ
- ۹۹ ابوبکر هم در بودنش در غار فضیلتی نداشت
- ۱۰۰ جاحظ: - فضیلت ابوبکر در آیه غار
- ۱۰۱ اسکافی: - آیه غار به ضرر ابوبکر است
- ۱۰۲ سکینه بر ابوبکر نازل نشد
- ۱۰۳ معنای صاحب در آیه
- ۱۰۴ جاحظ: - مواردی از فضائل ابوبکر
- ۱۰۴ اسکافی: فضیلت به تعداد ایمان آوردگان نیست
- ۱۰۵ محنت فقیر بیشتر است
- ۱۰۶ توجیه جاحظ به الحاد منجر می شود
- ۱۰۷ جاحظ: - فضائل دیگر ابوبکر!
- ۱۰۷ اسکافی: - مواردی دیگر از برتری فرارش بر غار
- ۱۰۸ جاحظ: - مسجدی که ابوبکر بنا کرد
- ۱۰۹ اسکافی: - چگونه چنین چیزی امکان دارد
- ۱۰۹ چهره ابوبکر
- ۱۱۰ جاحظ: - برای یافتن ابوبکر نیز ۱۰۰ شتر تعیین شد
- ۱۱۰ اسکافی: - این کلام و هذیان یک مست یکی است
- ۱۱۱ جاحظ: - ابوبکر مردم را به اسلام دعوت می کرد
- ۱۱۱ اسکافی: - ابوبکر نتوانست تنها پسرش را مسلمان کند

- ۱۱۲ اسلام جعفر به امر ابوطالب
- ۱۱۳ پدر ابوبکر و همسر او نیز مسلمان نشدند
- ۱۱۴ جاحظ: - اهل بیت ابوبکر و اکثر رفقای او مسلمان شدند
- ۱۱۵ اسکافی: - چه کسی از اهل بیت او مسلمان شد؟
- ۱۱۶ کدام رفیق ابوبکر به دست او مسلمان شد؟
- ۱۱۶ ابوطالب و حسن دعوت او
- ۱۱۸ اول اهل بیت سپس دیگران
- ۱۱۹ نمونه‌هایی از دعوت نیکو
- ۱۱۹ جاحظ: - آزاد کردن بنده‌ها و نزول آیاتی از قرآن
- ۱۲۰ اسکافی: - باز هم دروغ
- ۱۲۰ جاحظ: - اتفاق ابوبکر نظیر نداشت
- ۱۲۱ اسکافی: - مال ابوبکر در کجا صرف شد
- ۱۲۲ علی علیه السلام تنها کسی بود که به آیه نجوی عمل کرد
- ۱۲۳ ابوبکر به پدر خویش اتفاق نمی‌کرد
- ۱۲۳ جاحظ: - بعضی اصحاب فضائل داشتند که علی نداشت
- ۱۲۴ اسکافی: - فضیلت علی علیه السلام از همه اصحاب بیشتر است
- ۱۲۵ بعضی فضائل که جاحظ گفته فضیلت نیست
- ۱۲۶ اتفاق علی علیه السلام بر حسب حالش بود و ذکر چند نمونه
- ۱۲۸ جاحظ: - در عریش بودن ابوبکر مهم‌تر از جهاد علی است
- ۱۲۹ اسکافی: - رسول خدا صلی الله علیه و آله شجاع‌ترین بشر بود
- ۱۳۲ چرا ابوبکر را طرف نسبت با رسول خدا صلی الله علیه و آله قرار می‌دهید
- ۱۳۳ اختلاف مواقف رسول خدا صلی الله علیه و آله همه به مصلحت بود
- ۱۳۴ حالات مختلف یک فرمانده
- ۱۳۵ ابوبکر هرگز به سوی کسی شمشیر نکشید و تیری نینداخت
- ۱۳۶ مجاهدین و در رأس آنها علی علیه السلام محبوب خدایند

- ۱۳۷ - مراتب جهاد
- ۱۳۸ - علی علیه السلام شبیه ترین مردم به رسول خدا صلی الله علیه و آله بود
- ۱۳۹ - مرثیه هند
- ۱۴۰ - علت شباهت علی علیه السلام به رسول خدا صلی الله علیه و آله
- ۱۴۱ - جاحظ: - از کجا معلوم که جنگ دلبران برای خدا بود؟
- ۱۴۲ - اسکافی: - دشمنی با خدا و رسول او است یا عناد؟
- ۱۴۳ - رسول خدا صلی الله علیه و آله علی علیه السلام را بزرگ می شمرد
- ۱۴۴ - جاحظ: - ارزش واقعی برای صاحب نفس معتدل است
- ۱۴۴ - اسکافی: - احتمال جاحظ درباره ابوبکر هم می آید
- ۱۴۵ - جاحظ: - علی می دانست که کشته نمی شود
- ۱۴۶ - اسکافی: - رسول خدا صلی الله علیه و آله و بعضی اصحاب هم می دانستند
- ۱۴۸ - جاحظ: - کشتن عمرو کار خیلی مهمی نبود
- ۱۴۸ - اسکافی: - عمرو از مشهور ترین شجاعان عرب بود
- ۱۴۹ - اگر عمرو شجاع نبود چرا در خندق همه ترسیدند؟
- ۱۵۰ - رجز عمرو و جواب علی علیه السلام
- ۱۵۱ - جاحظ: - ولید نیز خیلی شجاع نبود
- ۱۵۱ - اسکافی: - ولید نیز از شجاعان بود
- ۱۵۲ - جاحظ: - ابوبکر نیز در احد ثابت ماند
- ۱۵۲ - اسکافی: - بیشتر مورخین آن را قبول ندارند
- ۱۵۲ - مقایسه ابوبکر با علی علیه السلام جایز نیست
- ۱۵۴ - جاحظ: - ابوبکر خواست که با پسرش بجنگد
- ۱۵۴ - اسکافی: - این نیز به ضرر ابوبکر است
- ۱۵۵ - جاحظ: - حال ابوبکر اشرف احوال است
- ۱۵۵ - اسکافی: - بلکه حال علی علیه السلام بالاتر است

«مقدمه»

امیرالمؤمنین علیه السلام در آخر خطبه قاصعه - شماره ۲۳۸ - می فرماید که عده‌ای از بزرگان قریش خدمت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله رسیدند و از حضرتش خواستند که جهت اثبات مدّعی خود به درختی که در مقابلشان بود دستور دهد که از جای خود حرکت کند و نزد آن حضرت حاضر شود. حضرت چنین کردند. گفتند: بگو که نصف آن سر جایش برود. چنین شد. گفتند: دستور بده که نصف دیگر هم به نصف اول ملحق شود. باز هم انجام شد.

امیرالمؤمنین علیه السلام در اینجا می فرماید که من گفتم: لا اله الا الله، ای رسول خدا، من اول کسی هستم که به تو ایمان می آورم و اول کسی هستم که اقرار می کنم حرکت درخت به خاطر تصدیق به نبوت تو انجام شد. آنان گفتند که این سحر است، و آیا جز این شخص کسی تو را تصدیق می کند!

مؤلف محترم شرح نهج البلاغه (ابن ابی الحدید معتزلی) ^۲ می نویسد:

«آنان حضرتش را کوچک شمردند، چون او کم سن و سال بود». و از اینجا وارد اشکال جاحظ می شود که اسلام ابوبکر را برتر می داند

چون او در ۴۰ سالگی ایمان آورد و علی علیه السلام در کودکی. جاحظ، که کُنیّه او ابو عثمان است، یکی از دانشمندان معروف اهل سنت و رئیس فرقه جاحظیه از گروه معتزله می باشد. او عقیده دارد که ابوبکر در میان اصحاب بالاترین مقام را دارا است و اشکال مذکور را در کتابی به نام «العثمانیه» نوشته و از آنجا وارد بحثهای دیگری می شود که به خواست خدا می آید.

یکی دیگر از علمای معروف فرقه معتزله «ابوجعفر اسکافی» است.

مؤلف شرح نهج درج ۱۷ شرح خود ص ۳-۱۳۲ از او اینگونه یاد می کند:

«و اما ابوجعفر اسکافی، او شیخ ما محمد بن عبدالله اسکافی است... او مردی فاضل و عالم بوده و ۷۰ کتاب در علم کلام تصنیف کرده است. او کسی است که بر کتاب «عثمانیه» ابو عثمان جاحظ در زمان حیات او ردیه نوشته و چون جاحظ وارد بغداد شد در اجتماعی به عنوان اعتراض گفت: این کیست که طبق خبری که به من رسید بر کتاب من ردیه نوشته! و ابوجعفر در آن جمع بود و خود را مخفی کرد و دیده نشد. ابوجعفر بر طبق روش معتزله بغداد قائل به تفضیل و علوی الرأی بود (می گفت که علی علیه السلام از همه اصحاب برتر است) او محقق منصف و کم تعصب بود.»

ابوجعفر کتابی را که بر ردّ «عثمانیه» جاحظ نوشت «نقض العثمانیه» نام نهاد.

شارح معتزلی نهج البلاغه به مناسبت بحث خطبه قاصعه، خلاصه

قسمتهایی از کتاب «عثمانیه» و ردّ آن از «نقض العثمانیه» را در جلد سیزدهم شرح خویش از صفحه ۲۱۶ الی ۲۹۵ به صورت مناظره می آورد و از آنجا که دانستن نظرات دو تن از دانشمندان اهل سنت که در قرن دوم و سوم می زیسته اند (و به اصطلاح از قدما می باشند) برای اهلش مفید است و نیز همه کس به متن عربی آن دسترسی ندارد آن را با ترجمه و توضیح و پاورقی هائی در شرح و یا نقد به صورتی که ملاحظه می فرمائید در دسترس همگان قرار دادیم. امید است مورد استفاده عموم قرار گیرد و مشمول دعای مؤمنین گردیم.

در ترجمه این اثر سعی شده است تا مطالبی که قشر خاصی می توانند از آن بهره گیرند حذف شده و نیز از صحاح سه اهل سنت و بعض کتب معتبر دیگر در تأیید یا ردّ مطالب ذکر شده استفاده گردید. پیشنهادات، انتقادات و راهنماییهای دلسوزانه اهل تحقیق را به جان خریداریم. امید است که از اظهار لطف دریغ نورزند.

نگارنده